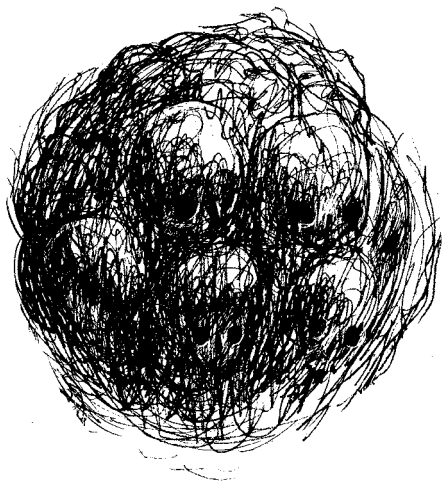

Brian Evenson

—

Doupě | Zhroucení koně

Brian Evenson

—

Doupě

The Warren

—

Zhroucení koně

A Collapse of Horses

GNÖM!

Doupě (The Warren)

Copyright © 2016 by Brian Evenson

Zhroucení koně (A Collapse of Horses)

Copyright © 2016 by Brian Evenson

Reprinted by permission of the author.

Czech edition © 2019 Gnóm! – Jakub Němeček

Translation © Jakub Němeček

Cover art & illustrations © Václav Šlajch

Photo © Valerie Evenson

První české vydání. First Czech edition.

ISBN: 978-80-88299-03-5

Obsah:

Doupě - - - - - 7

1 Černá kůra - - - - - 93

2 Hlášení - - - - - 108

3 Trestej - - - - - 124

4 Zhroucení koně - - - 135

5 Tři potupy - - - - - 150

6 Sekta - - - - - 154

7 Přímořské letovisko - 169

8 Prach - - - - - 190

9 MédaSrdcík™ - - - - 243

10 Obrušování - - - - - 259

11 Strnulost - - - - - 271

12 Dojet až za Reno - - - 275

13 Jakoukoli mrtvolu - - 294

14 Úpění - - - - - 306

15 Okno - - - - - 315

16 Cvak - - - - - 323

17 Kapání krve - - - - - 348

Poděkování - - - - - 366

O autorovi - - - - - 370

Doupě

(Gene Wolfeovi)

I

Započnu tento psaný záznam tím, že podám zprávu o významu našeho posledního rozhovoru – který byl nejen mým posledním rozhovorem s Horakem, ale i mým posledním rozhovorem vůbec, tedy posledním, jaký jsem kdy vedl nebo bych mohl vést. Možná to byla poslední konverzace, kterou spolu kdy dva lidé vedli, pokud lze ovšem oba z nás po právu nazývat lidmi. To je očividně předmětem určitého sporu. Nebo by bylo, kdyby mě byl Horak neopustil. Měl bych tedy říci: bylo to předmětem sporu.

Nevěděl jsem, jak zařídit, aby ten stroj fungoval správně, a nevěděl jsem ani, jak ho vypnout – a především jsem to nebyl já, kdo ho do stroje umístil. Návod k ovládání se nacházel v sektoru, který, jak se ukázalo, podlehl rozkladu a data již nebylo možné obnovit. Neznal jsem ani příslušnou sekvenci či kód a moje pomalé, zmatečné úsilí k ničemu nevedlo. Nakonec, když jsem viděl, jak mně samotnému ubíhá čas a stále nespějí k žádnému řešení, jsem usoudil, že mám právo použít drastických metod.

Jak je to dlouho, co doupě opustila nějaká osoba, a jak dlouho přežila? zeptal jsem se monitoru již dříve, před tímhle vším. Odpověď jsem znal: poslední z nás, kdo opustil doupě, odešel před sto čtyřiceti dny – chtěl jsem vědět, jestli monitor tuto skutečnost zná, nebo zda byla tato část dat rovněž zničena. Poslední z nás, kdo odešel, byl Wollem, což bylo jméno, které mu vybrala dvojice jeho předchůdců, Vigus a Vagus. Když se blížil konec jejich životů, otiskli se do monitoru a pak se jali sestavovat Wollema. Původně doufali, že vyrobí dvojici, jak se to doposud vždycky dělávalo, ale materiálu bylo tak málo, že se prozíravě rozhodli vytvořit jen jednoho, aby také on mohl vytvořit jednoho, a tím bychom před úplným koncem získali trochu víc času. Před sto čtyřiceti dny odešel Wollem hledat další materiál, přičemž věděl, že při tom zahyne. Avšak s trochou štěstí by zahynul až po návratu s dostatkem materiálu, z něhož by se dali zformovat další a my bychom tak vydrželi o trochu déle.

Wollem se nevrátil.

Na mou otázku monitor odpověděl: *Žádost o upřesnění: co máš na mysli „osobou“?*

Dlouho jsem o tom přemýšlel a pak jsem se zeptal: „A co máš osobou na mysli ty?“

Odpověděl: *Dvojnožec, individuální myšlenkový proces zapuštěný do těla, rozmnožující se oplodněním vajíčka spermií a jeho následným vývojem v děloze.*

„Pouze první kritérium budiž relevantní.“

Bereme-li v potaz toto zpřesnění definice, odpověděl stroj, pak tento typ „osoby“ odešel před sto

čtyřiceti dny. Nevrátil se. Není známo, jak dlouho přežil. Neexistuje dostatečné množství dat na to, aby bylo možno na otázku poskytnout odpověď.

„Je pravděpodobné, že přežil?“

Není.

„A pokud jsou relevantní všechna tři kritéria?“ zeptal jsem se.

Podle těchto kritérií opustila nějaká osoba doupě před jedenasedmdesáti lety, jedenácti měsíci, šesti dny a jedenadvaceti hodinami. Tato osoba stále žije a je pečlivě uchovávána.

*

Chtěl jsem však přece začít jinak. Dovolil jsem si odbočit od tématu. Můj smysl pro vyváženost a pořádek má občas k dokonalosti daleko, protože jsem se většinu věcí naučil způsobem, o němž si začínám myslet, že by jej ti, kdo by jednou mohli tento záznam číst, nepovažovali za normální. Čas od času jsem sám zmatený, mám-li stanovit, v jakém pořadí události vyprávět. Části mého já znají věci, které jiné jeho části neznají, a občas něco současně vím i nevím, anebo jedna moje část ví, že něco je pravda, a jiná moje část ví, že to pravda není, a já nemám možnost se mezi jedním a druhým rozhodnout. Monitor mi může pomoci, pokud mu položím správné otázky, ale v mnoha případech jen všechna nedorozumění ještě víc zamotá, takže všechno, co se ve mně právě dusí, co je potlačené, se potom dusí a je to potlačené ještě víc.

„Ta osoba, ten někdo, tedy stále žije?“ zeptal jsem se.

Ano, odpověděl monitor.

„Má nějaké jméno?“

Ano. Horak.

„On byl uchován?“ zeptal jsem se. „Jako otisk?“

Jako otisk ne. Být uchován jako otisk není totéž co být naživu. Jeho tělo bylo fyzicky uskladněno a jeho mysl spolu s ním.

„Ukaž mi kde.“

Ukázal mi hrubý plánek. Horak byl vlastně docela blízko. Snad by bylo možné se k němu dostat skrz některé chodby doupěte, jež byly zasypány, pomyslel jsem si nejdřív, ale pak se ve mně zavrtělo nějaké jiné já, otevřelo bledé oko a řeklo: *Ne, je na povrchu.*

„Je tedy venku?“ zeptal jsem se sám sebe.

Je v takovém zařízení. Copak si nepamatuješ?

„Ne,“ řekl jsem.

Já ano, řeklo to. Řekl jsem já.

„Je to zařízení na“ – zatímco jsem namáhavě hledal ono slovo, otvíralo se ve mně oko za okem, až jsem ono slovo konečně našel – „úrovni země?“

Ano.

„A on pořád žije?“ zeptal jsem se užasle.

*

Některé sektory vztahující se ke správnému použití skafandru byly poškozeny, ale ne všechny. Výsledkem toho bylo, že jsem měl trochu informací a trochu informačního šumu a bylo třeba jenom rozlišit, co je informace a co šum, a pak stanovit, které části sebe bych měl ignorovat a které poslechnout. Dokážu přežít na úrovni země? Ano, to bylo jasné, ne však dlouho. Pokud budu mít skafandr, přežiji déle, ale ani pak

ne moc dlouho. Jak dlouho bylo *ne dlouho*? Odpověď na tuto otázku nebyla jasná a vyptávat se monitoru k ničemu nevedlo. *Momentálně se nelze připojit k žádným senzorům na úrovni země*, vyjádřil se a zdálo se, že tím považuje záležitost za uzavřenou.

*

Poté, co mě Wollem zformoval a umožnil mi komunikovat, dál ve mně rozdmýchával život, abych se mohl stát schránkou oněch „já“, jež přišla na svět přede mnou. Pak mi řekl: *Splnil jsem svůj účel. Nyní odcházím hledat pomoc*. Jsem si téměř jistý, že si pamatuju, jak to řekl. A že potom, co to řekl, si na sebe natáhl skafandr, neprodyšně ho uzavřel a opustil doupě.

Když odešel, zůstal jsem ležet na tabulatuře – nevím už, jak dlouho. Pokoušel jsem se převést ohromné množství poškozených a neúplných informací, jež byly nality do mé mysli, do jakéhosi racionálního uspořádání, do něčeho užitečného. Viděl jsem a chápal do nejmenších detailů postup, jak ohnout prst a hýbat s ním – chápal jsem, který elektrický impuls to zvládne nejlépe, ale zdálo se, že ho neumím vyvolat. Nevím, jak dlouho jsem na tabulatuře ležel a pokoušel se pohnout jediným prstem. A pak jsem zničehonic zvládl vyslat elektrický puls a prst se pohnul. Jenže když jsem znovu prozkoumal to, co mám v hlavě, viděl jsem, že ten prostý pohyb mi vypálil v mozku dráhu, miniaturní vlákénko, kterého byste si ani nevšimli, pokud byste je náhodou nehledali – pokud byste se náhodou nedívali velice zblízka, protože byste hledali něco konkrétního, a neviděli byste, jak ta dráha

rozsekla to, co hledáte, vedví, a dokonce toho malou část vymazala. A tehdy jsem pochopil, že všechno, co řeknu a co udělám, poškodí to, co už je ve mně obsaženo, a že v mé hlavě je stěží dost místa pro všechna ta rozmanitá „já“, o jejich vzpomínkách ani nemluvě, natožpak o mých.

Co jsem tedy udělal? Dlouho jsem se nehýbal a čekal, jestli třeba to, co uchovávám v hlavě, nezačne nějak tuhnout a být odolnější nebo přesněji tvarované nebo... nevím. Pochopil jsem, že informace, které jsou mi k dispozici, patří do různých vrstev, že to, o čem jsem si po probuzení myslel, že je jedna bytost, je ve skutečnosti mnoho bytostí navrstvených na sebe, a že vlastně představuji neúplný záznam všech, kdo přišli přede mnou. Začal jsem své předchůdce odlupovat, rozdělovat a uspávat, aby byli pod kontrolou a pokud možno v bezpečí.

Ale nakonec i tohle mělo své meze. Nakonec jsem neměl jinou možnost než pohnout dalším prstem.

*

Wollem se vrátil do místnosti ve skafandru, připraven odejít, vystoupit na úroveň země. Nebo spíše ne, takhle jsem to tehdy nevnímal. Nejsem si jist, jestli je to moje skutečná vzpomínka nebo vzpomínka nějakého dřívějšího já. V té době jsem však, ať už je ta vzpomínka moje nebo někoho jiného, měl pocit, že se stalo toto: Wollem opustil místnost. Nějakou dobu byl pryč. Snažil jsem se pohnout prstem a začal jsem představovat architekturu své mysli. A potom nějaká postava, dvojnohá, avšak bez jakýchkoli dalších rysů, vytvořená

z vulkanizované látky, s hlavou jako bublinou z oceli a tvrzeného skla, vstoupila do místnosti a plechovým hlasem promluvila. Jednou mi mávla a pak byla pryč. Až později jsem v monitoru narazil na sektor, který mi řekl, že to byl člověk ve skafandru. Vzhledem k tomu, že nikdo jiný tam nebyl, jsem si odvodil, že tento člověk musel být Wollem.

*

Přehrabával jsem se ve věcech v doupěti, dokud jsem nenašel skafandr, který mi připomínal ten, který jsem viděl tehdy. Pak jsem do něj nasoukal tělo. Ve skafandru byly praskliny a škvíry, na břicho zela velká trhlina a látku kolem trhliny poskvřnilo něco jako rez. *Nezáleží na tom, jestli jsou v tom díry*, pomyslela si část mého já, která byla pořád vzhůru, *jestli jdeš ven, stejně už jsi mrtvý*.

Já však pozotvíral všechny bledé oči ve svém nitru a vyzvídal tak dlouho, dokud jsem nenašel dost informací, abych si vyvodil, že se musím ještě trochu přehrabávat doupětem, a pak jsem se pokusil všechny oči najednou zavřít, každé z nich zapečetit – pro jejich vlastní dobro, pro jejich bezpečí. Všechny ty oči už byly poškozeny a protkány temnotou a šrámy a zdálo se, že to probouzení je poškodí ještě víc, takže bylo lepší nechat je spát.

Přehrabával jsem se doupětem dál, dokud jsem nenašel zrezivělý sprej s těsnicí hmotou – ačkoli rez na spreji měla poněkud jinou barvu než ta na krajích trhliny ve skafandru. Snad to bylo jen rozdílem v materiálech. Sprejem jsem zatřásl a stiskl ventil

rozprašovače. Když začala hmota stříkat ven a já sprej správně nastavil, hmota bublala a vyplňovala praskliny a škvíry. Připevnila také okraje trhliny nejen k sobě navzájem, ale i k mé kůži pod skafandrem, a to tak důkladně, že když jsem si chtěl později skafandr sundat, musel jsem přiložit k břichu nůž a oddělit si pruh kůže od těla.

*

Wollem mi řekl: „Vigus a Vagus mě učili jinak, než se budeš učit ty. Některé věci mi byly vtištěny, ale jen úplné základy a byly v tom mezery. Schopnost žvýkat a polykat, schopnost chodit a plazit se, základy řeči. Pak mě Vigus a Vagus střídavě školili. Jakmile byli pryč, učil jsem se z monitoru.

Ale monitor už není, co býval. Celé jeho sektory jsou poškozeny. Vigusova osobnost je ještě uchována, ale Vagusova je natolik poškozená, že kdyby byl znovu přiveden k životu, byl by šílený. Celé roky jsme si pošetile namlouvali, že se můžeme uchovat takhle a později se nechat znovu vytvořit, až nás přijde někdo vystřídat. Nikdo však nepřichází. Nikdo nikdy nepřijde, a když, tak jedině někdo, kdo nám bude chtít ublížit.“

*

A přece, přestože toto Wollem věděl, přestože tomuto věřil, nemohl si pomoci, a jakmile do mě otiskl nejen jednoduchá gesta a dovednosti, ale i přeživší osobnosti naší expedice, odešel ven, hledat kohosi nebo cosi, co by nás zachránilo.

*

Jsou chvíle, kdy listuji pozpátku tím, co jsem napsal, a nepoznávám to. Existují pasáže, dokonce celé stránky dozajista psané mou rukou, o kterých si nepamatuji, že bych je napsal. Občas, když se probudím, zjistím, že jsem hluboko v doupěti před psacím stolem, v ruce pevně svírám uhlík a nepamatuju se, jak jsem se tam dostal.

Toto píšu na papír, přestože takové psaní patří k zapomenutým uměním. Píšu na papír, protože jsem viděl, jak se mohou sektory monitoru a dalších záznamových zařízení poškodit a v důsledku toho jsou mnohá naše „já“ ztracena. Pokouším se zanechat po sobě záznam, který přetrvá. Je očividné – soudě podle pasáží, jež si nepamatuji, ale jež byly přesto napsány –, že nejsem jedinou částí sebe sama, která tak činí.

*

Nemám žádné rané vzpomínky. Všechny vzpomínky přišly naráz, snesly se jako povlak tuctu různých osobností i všech jejich vzpomínek. Nebo alespoň některých jejich vzpomínek – není tu dost místa a kvůli každé nové vzpomínce, kterou vytvořím, každé nové věci, kterou udělám, musím nakonec obětovat to, co vzniklo dřív. Každý okamžik, který prožiju, zničí další kousek životů těch ostatních ve mně.

Wollem to myslel dobře. Když zjistil, co se děje uvnitř monitoru, když zjistil, že většina osobností otisklých do monitoru se v průběhu času poškodila, nevěděl, co

jiného dělat. Mohl nechat každou nahranou osobnost zaniknout, mohl čekat, až se buďto jedna po druhé poškodí, nebo až se monitor či tabulatura pokazí natolik, že organický přepis těchto osobností nebude možný. Místo toho však, jelikož měl k dispozici poslední, jediný zdroj materiálu, zformoval mě a potom, uvnitř mě, zformoval všechny, kteří ještě zbyli.

Svou vlastní osobnost však Wollem nezapsal. Nezreprodukoval sám sebe ani v monitoru, ani organicky v mém mozku, jako to udělal se zhruba tuctem jiných. Proč? Bylo to z jeho strany pouhé opomenutí? Bylo to proto, že věděl, že v mém nitru je už příliš mnoho „já“? A nebo to udělal ze sobectví, z velice reálné touhy, aby jeho tělo i mysl mohly zemřít společně, z touhy uchovat si své já jen pro sebe?

*

Se skafandrem přilepeným k tělu a s bušícím srdcem jsem nervózně bloudil po okrajích doupěte, až jsem došel k prvnímu uzávěru. To bylo mnohem dál, než jsem došel kdy předtím. Otevřel jsem uzávěr a nevyšiml si poplašných sirén. Z nefunkční části doupěte, z té poškozené části, se mi podařilo vyhrabat kovovou tyč a zapřít ji tak, aby uzávěr zůstal otevřený, čistě pro případ, že by chtěl sjet zpátky na místo nebo pro případ, že by existoval – navzdory škodám, které doupě utrpělo – nějaký mechanismus, který by po uplynutí stanoveného časového intervalu uzávěr znovu uzavřel.

Pomalou jsem vylezl po žebříku. Dával jsem jednu nohu nad druhou, jak mě to učili. Při stoupání po žebříku jsem ucítil, jak se v mé hlavě zamihotalo několik

párů očí, probuzených pohybem, který jim byl důvěrně známý z jejich vlastních výstupů na povrch před mnoha lety. Podivný pocit: když se vám (nebo spíše mně) stane, že o něčem zároveň sníte, vzpomínáte na to a současně to poprvé děláte. Děsivě překotně se kolem vás staví svět, ale ne jako svět nový; naopak jako svět již známý, již viděný. Na vrcholku žebříku byl druhý uzávěr. Nevěděl jsem, že na něj narazím, dokud má ruka nesáhla do temnoty a nedotkla se jej, ale jakmile se tak stalo, uzávěr se přede mnou rázem plně zformoval. V hlavě se mi otevřel pár očí, ale jiný pár se otevřel mnohem víc a já slezl po žebříku, našel další kus železné tyče a znovu vylezl nahoru.

Otevřít násilím druhý uzávěr bylo těžké. Musel jsem do něj tím kusem tyče bušit, a když jsem do něj bušil, zvolna se z něj sypaly kousičky rzi a ulpívaly na mém průzoru, takže jsem viděl jako přes mnoho drobných teček. Nejprve jsem myslel, že se uzávěr neotevře, ale pak mi hlas nějakého já v mém nitru začal dávat pokyny, jak tyč zapřít a použít jako páku, a pomalu nutit uzávěr, aby se otevřel. Ale ani pak nechtěl povolit až do chvíle, kdy se najednou otevřel až příliš prudce a já se zapotácel, upustil tyč, která s řinčením spadla do šachty, a já sám jsem se málem zřítíl za ní.

Světlo, šok ze světla. Světlo palčivější a prudší než cokoli, co jsem kdy viděl. Najednou jsem byl nahoře, zcela oslepený, prolezl jsem uzávěrem a vylezl na povrch, běžel jsem a oči všech já, jež schraňuji v hlavě, se otevřely a ústa, jež k nim patřila, odpočítávala pravidelné tempo, *jedna vteřina, druhá vteřina, třetí vteřina*, a tak pořád dál, čísla rostla, hlavy uvnitř mé hlavy byly čím dál nervóznější a já byl nervózní s nimi.

Kolik času v tom skafandru mám, než se otrávíme a zemřeme? A pak jsem přeběhl přes holou, poničenou zemi, stanul u uzávěru toho zařízení a se zlou předtuchou si říkal, jestli jsem si neměl vzít s sebou další kus železné tyče. Dovrávorál jsem ke zdi, položil dlaň v rukavici na dotykový zámek a dveře se nečekaně odsunuly stranou. Vpadl jsem do jediné místnosti, která byla za nimi.

Uvnitř to bylo stejné jako v doupěti – nebo spíš, vypadalo to jako ty nejvzdálenější stěny doupěte, bez modifikací, které jsme za ty roky pořídili my. Podobnost byla natolik velká, že jsem rychle došel k závěru, že tohle je součást doupěte, nebo jí kdysi byla.

Uprostřed místnosti stála úložná jednotka a tiše bzučela, z ní se táhly vzhůru ke stropu kabely. Jednotka mi sahala až k hrudi, široká byla jako dva lidé a dole byla pevně zapuštěná do podlahy. Uvnitř ležela nějaká postava, lidská anebo skoro lidská. Ve vlasech měla krystalky ledu a byla zmrzlá.

„Monitore,“ zeptal jsem se místnosti jako takové, „jsi tu taky?“

Žádná odpověď se neozvala. Hledal jsem vstupy monitoru, ale nenašel ani jeden, takže to možná přece jen součást doupěte nikdy nebyla.

Oči uvnitř mé hlavy už se přestaly otáčet, začaly se zklidňovat, těžkla jim víčka a v některých případech začaly dokonce podřimovat. Natáhl jsem ruce k přílbě, abych si ji sundal, a všechny pohyby jsem vykonával velice pečlivě a strojeně. Když si „já“ v mé hlavě uvědomila, co se chystám udělat a kde jsem, několik se jich zavrtělo, ale vzápětí se všechna utišila. To, spolu se zeleným světlem, které nyní žhnulo nad dveřmi, jsem

si vyložil jako známku toho, že je tu bezpečno, že tady můžu dýchat a nezemřu.

*

Jak už jsem řekl, části mé bytosti jsou poškozené, stejně jako naše záznamy uložené v monitoru. Víím víc než většina těch, kdo přišli přede mnou, oni však měli tu výhodu, že se mohli dostat ke vzpomínkám nahraným vně jich samých, v monitoru. Když vnější systémy ještě fungovaly, mí předchůdci se mohli za okamžik naučit věcem, kterým já se naučit nemohu a nikdy nebudu moci. Pro mě není paměť jen něco nedokonalého a poškozeného, pro mě je i plná překrývajících se vrstev a zmatečností. Jedna osobnost skrývá části jiné osobnosti a někdy s ní také splyne, takže různá „já“ v mě hlavě se občas jeví jako mnohohlavá, monstrózní, deformovaná a zcela nepochopitelná.

Dotýkal jsem se součástek úložné jednotky v naději, že mi tato gesta něco odhalí, že probudí někoho uvnitř, nějaké já, které bude vědět, co dělat.

Nestalo se však nic.

Svlékl jsem si skafandr – nebo bych si jej byl svlékl, kdybych si jej předtím nepřilepil k tělu, když jsem zaceloval trhlinu. Vysoukal jsem z něj tedy jen ruce a nechal skafandr plandat okolo pasu; na břicho mi tahal za kůži. Volnými rukama jsem se dotýkal ovladačů a dotykového zámku úložné jednotky v naději, že by mohly reagovat na dotek holých prstů nebo na mé teplo, ale jednotka nereagovala vůbec.

Byl jsem tam skoro den a usilovně jsem se snažil, aby se něco stalo. Nestalo se nic. Nakonec, když jsem

ničeho nedosáhl, jsem si s pocitem zmaru opět skafandr natáhl, otevřel uzávěr a jako šílený pádil zpátky do doupěte.

*

„Monitore,“ zeptal jsem se ihned po příchodu, „kdy odsud naposledy odešla nějaká osoba a kdy se vrátila?“

Žádost o upřesnění: co máš na mysli „osobou“? zeptal se.

„Jako předtím. Dvojnožce,“ řekl jsem. „Nic z těch dalších charakteristik.“

Naposledy odešla osoba ven před čtrnácti hodinami a čtyřiceti šesti minutami. Vrátila se před osmi minutami. Ta osoba jsi ty.

*

„Monitore,“ zeptal jsem se, „je úložné zařízení, ve kterém se nachází Horak, součástí doupěte?“

Žádost o upřesnění: co máš na mysli „doupětem“? zeptal se stroj.

„Tohle místo,“ odpověděl jsem. „Všechno, co vidíš kolem sebe.“

Monitor značnou dobu neodpovídal a já si pomyslel, že asi konečně dosáhl okamžiku, kdy se vyčerpá. Všechno to tady skomírá, všechno umírá. *Třeba monitor ani nevydrží déle než ty, pomyslel jsem si. Třeba přijdeš i o tuhle malou útěchu dřív, než zemřeš.*

A tu monitor pravil: Ne. To zařízení je na povrchu. Toto místo není na povrchu.

„Doupě,“ upřesnil jsem.

Když tomu tak chceš říkat.

„Ale kdysi propojené byly?“ naléhal jsem.

Všechno bylo kdysi propojené, odpověděl monitor.
Všechno stále propojené je.

Vyvolal jsem si všechny soubory, jež se vztahovaly k úložné jednotce. Nebylo tam nic k vidění, nic k přečtení, nebylo tam nic víc než pár útržků kódu, fragmentovaný a poškozený mišmaš, který mi nic neřekl.

*

Mohl bych vám vyprávět, jak jsem se pokoušel ho probudit a jak se to celé nepovedlo. Jenže se mi nepodařilo vylíčit vám ani to, čím jsem chtěl původně začít, a nemá žádný smysl (anebo jen malý) odsouvat cíl pořád dál k horizontu tím, že před něj budu vršit pořád víc jiných věcí. Ne, postačí, když řeknu, že jsem – nebo *jsme*, chcete-li – selhali. Nedokázali jsme spustit mechanismus, který by toho Horaka oduložil. Kdysi to někdo dokázal, věděl jsem, že se to někomu povedlo, ale nebyl o tom žádný záznam, dokonce ani fragmenty. Vypadalo to, jako by tuto část naší historie někdo záměrně a nemilosrdně vymazal.

Je pro to nějaký důvod? ptala se udiveně jedna část mého já, která jako by se začala probouzet. *Opravdu vím, do čeho se to pouštím?*

Něco jsem o tomhle Horakovi věděl z předchozího rozhovoru s monitorem. Zjevně nebyl sestavený, ale spíš zplozený díky oplodnění vajíčka spermii a jeho následného vývoje v děloze. Podle monitoru byl Horak individuální myšlenkový proces zapuštěný samostatně

Zhroucení koně

(Kristen, s láskou)

Černá kůra

Jeli už dva dny v kuse, šplhali v ostrém větru výš a výš do hor a hledali srub, který tam někde podle Sugga musel být. Situace nebyla právě růžová. Sugg koupil jednu do nohy, do stehna, a krev mu pod nohavicí stékala do boty. Teď, jak Rawley viděl, už bota přetékala krví, a Sugg nechával na stezce za nimi stopu z krvavých kapek. Bok Suggova ukradeného hřebce byl rovněž kluzký krví a skvrna na sebe vzala neurčitě lidskou podobu, jako by se Suggova noha, otírající se o koně sem a tam, snažila krví kohosi nakreslit.

„Musíme zastavit,“ řekl Rawley. „Potřebuješ si odpočinout.“

Sugg dlouho neodpovídal. Potom zasípal téměř šepem: „Někde tady to je. Každou chvíli na něj musíme narazit.“

„Kde?“ zeptal se Rawley. Už celé míle kolem nich vůbec nic nebylo. Když Sugg neodpovídal, Rawley dodal: „Brzo bude tma.“

Jenže Sugg jel pořád dál. Nebo přinejmenším nepřitáhl koni uzdu. Možná šel kůň po stezce prostě sám.

Drželi se stezky, kolem níž se klikatila rychlá říčka, jednu chvíli se stáčela směrem k ní, potom od ní zase prchala pryč. Sugg si zprvu nebyl jistý, jestli je to ta správná říčka. Teď prohlašoval, že už to ví jistě, ale Rawley měl pocit, že tak jistě to neví. Už celé hodiny opakoval, že srub je hned za příští zatáčkou, hned za dalším zákrutem stezky, ale nikdy tam nebyl.

„Brzo bude tma,“ opakoval Rawley. „Měli bychom zastavit a utábořit se.“

Opět dlouho trvalo, než Sugg odpověděl, ale pak aspoň promluvil trochu pevnějším hlasem. „Pořád jedou za náma?“ zeptal se.

Rawley zavrtěl hlavou a odplivl si. „Už několik hodin ne,“ řekl. „Setřásli sme je.“

„Možná jenom chtěj, abysme si mysleli, že sme je setřásli,“ namítl Sugg. „Možná chtěj, abysme přestali dávat pozor.“

Rawley znovu zavrtěl hlavou. „Né,“ řekl. „Jsme tu jen my.“

Sugg se v sedle trochu kymácel. Rawley zvolna přitáhl koni uzdu a chvíli Sugga pozoroval.

„Suggu,“ řekl, „Suggu, musíš zastavit.“

Sugg neřekl nic, prostě jel dál.

„Suggu,“ zavolal za ním, „já zastavuju tady. Myslím to vážně.“

Ale Sugg se neohlédl. Prostě jel dál, pořád se kymácel, pokračoval svým pomalým, uvolněným tempem, dojel až za ohyb stezky a zmizel Rawleymu z očí.

Rawley potichu zaklel, pobídl koně a jel za ním.

Příliš se za Suggem neopozdil, ale když vjel za ohyb stezky, po Suggovi a jeho hnědobílém grošákovi nebylo nikde ani památky. Přitáhl koni uzdu a prohlížel si zblízka grošákovu stopu, ale ta prostě zničehonic končila. Vrátil se po stopě zpátky a díval se, kde mohli kůň s jezdcem sjet ze stezky, ale nic neviděl. Zaklel, tentokrát hlasitěji.

„Suggu!“ zavolal, a když se neozvala žádná odpověď, vytáhl pistoli a vystřelil jednou do vzduchu. Čekal, až dozní ozvěna, a pak naslouchal, ale ani teď neslyšel žádnou odpověď. Pobízel svého kradeného koně ostruhami, dokud se nedal do cvalu. Jel po stezce až za další ohyb, ale Sugg nebyl ani tam.

Jel po stezce ještě asi míli a pátral po Suggově údajném srubu, ale po žádném obydlí nebylo nikde ani stopy. Jak vystoupal výš, všiml si, že listy na topolech a osikách tam už žloutnou. Stezka se přimkla blíž k říčce a hukot vody zesílil. Sledoval, jak sluneční paprsky kloužou vzhůru úbočím a pak mizí. Vzduch se náhle ochladil a papírovitá kůra stromů ve skomírajícím světle zvolna šedla.

Na druhém břehu říčky spatřil ústí jeskyně, ačkoli to mohla být i stará hornická štola. Našel místo, kde se dalo přebrodit, a přešel s koněm přes vodu. Na druhém břehu sesedl, uvázal uzdu ke stromu a vylezl po holém jílovitém svahu, na němž mu podkluzovaly nohy, až ke vchodu do jeskyně.

Žádná štola. Jen obyčejná jeskyně. Uvnitř bylo sucho, celkem rovná zem a byl tam cítit prach. Nedomákal určit, jak daleko se jeskyně táhne. Poblíž jedné stěny kdosi rozestavil do kruhu omšelé, od popela

umazané kameny. Ohniště. Srub to není, ale přístřešek ano. To bude stačit.

Vydal se dolů nasbírat nějaké dříví. Kolem leželo dost uschlých větví, takže za minutu či za dvě měl slušnou hromadu. Ačkoli slunce už sklouzlo za horu, venku se ještě pořád drželo trochu světla. Pokoušel se odhadnout, jak dlouho světlo vydrží, ale zjistil, že bez slunce je to nemožné. Mohlo to být pět minut, ale taky dvacet. Měsíc ještě nebyl vidět, ale on nevěděl, jestli to znamená, že se teprve objeví, nebo že nevyjde vůbec. Povzdychl si a hodil větve na zem vedle koně, pak odvázal uzdu a jel zpátky, aby se podíval, jestli nakonec přece jen Sugga nenajde.

Nejprve koně popohnal a pak se jen usadil v sedle a nechal ho, ať si jede, jak rychle chce. Kůň chvíli běžel tryskem, pak cválal a potom zpomalil, dokud jej Rawley znovu nepopohnal ostruhami, přičemž mu rukama třel šíji, protože chtěl, aby zůstali přáteli. Pět minut se dalo jet obstojně, ale pak se světlo téměř vytratilo. Za minutu už stěží něco uvidí.

Už se chystal, že přitáhne koni uzdu a vrátí se do jeskyně, když uviděl ležet přes stezku nejasný tvar. Dojel blíž a přimhouřil oči, nakonec sesedl a nahnul se nad siluetou. Teprve dotekem se ujistil, že je to člověk.

„Suggu?“ řekl. „Kde máš koně?“

„Pryč,“ odpověděl Sugg. Ležel bezvládně, stěží se hýbal a páchl olejem a krví.

„Seš v pořádku?“ zeptal se Rawley.

Sugg se jen tiše zachechtal.

„Pojď,“ řekl Rawley. „Našel jsem jeskyni.“

Když Sugg nic neříkal, Rawley ho vytáhl na nohy. Sugg nedokázal stát, nedokázal se na nohou udržet, takže ho Rawley musel nakonec zase pustit. Bylo třeba ještě několika pokusů, než muže zvedl a naložil si ho na záda. Potácel se pod jeho vahou. Párkrát tělo nadhodil, až Sugg konečně visel přes sedlo koně, který dal jasně najevo, že s tímhle nechce nic mít. Ale nakonec se všechno podařilo. Rawley vzal koně za uzdu a zamířil k jeskyni.

Ve tmě jeskyni nejdřív minul a musel se vracet zpět. Měsíc vůbec neviděl, asi nevyšel. Nakonec na jeskyni natrefil jen díky tomu, že si pamatoval, jak bublá potok v její blízkosti, ale bylo třeba, aby se zastavil a zapálil uschlou větev, aby našel místo, kde říčku přebrodit, a i potom mu chvíli trvalo, než našel ústí jeskyně.

Koně uvázal dole, aby se napásl, pochodeň nechal, ať si dohoří na jílovité půdě, a Sugga si přehodil přes rameno. Ten jednou zachroptěl, ale jinak se téměř nepohnul. Rawley se s ním pachtil jílem do svahu, klouzal a padal a jednou Sugga dokonce upustil, ale nakonec se mu druha podařilo dotlačit až do ústí jeskyně. Sešel dolů pro troudu a své pokrývky. Potom se konečně vyškrábal nahoru i on sám.

„Jsme ve srubu?“ zeptal se Sugg ze země. Vlastně jenom šeptal.

„Ne,“ odpověděl Rawley. „Ale jsme tady dobře krytí.“

„Už to není daleko,“ řekl Sugg roztržitě. „Hned za další zatáčkou.“

Rawley si ho nevšímal.

Hlášení

Uplynul týden od chvíle, kdy jsem podal hlášení, a od té doby vzhledem k tomu, že jsem zde uvězněn, donekonečna obracím v hlavě jeho text. Věty, jež mi původně připadaly plynulé a výstižné, se mi teď zdají chabě poslepované a snadno napadnutelné, divže se každou chvílí nerozklíží. A ve skutečnosti se také sesypat musely, protože... proč bych tu jinak byl? To, o čem jsem si původně myslel, že je přímo ukázkově jasné, teď krouží a víří, odmítá to setrvat na místě. Kdybych měl podat hlášení nyní, kdyby měli zničehonic přijít a požádat mě, abych je odrecitoval ještě jednou z paměti, bylo by to totéž hlášení? Ne. Neboť i kdyby snad slova byla táž, hlášení by totéž nebylo, ani bych je nemohl podat s jistotou, již jsem kdysi měl. A opravdu, pokusil jsem se hlášení znovu přednést, tentokrát zdem cely. Ačkoli jsem schopen hlášení podat, jak se domnívám, doslovně, zdá se mi, že mě teď sama slova zrazují. Nebo snad já zrazuji je, neboť můj hlas jim nedokáže dát onu zvučnost, kterou kdysi měla.

A přece pro mě nepřišli a ani nepřijdou. Vše, co z nich vidím, je jen rychlý pohyb ruky, jež prostrčí misku s jídlem špehýrkou na spodním okraji dveří a bleskově zmizí.

Když mě sem poprvé přivezli, poté, co jsem podal hlášení, pokusil jsem se na ně volat. Křičel jsem, že došlo k omylu. Prosil jsem, žadonil a potom volal o pomoc. Velmi rychle jsem uslyšel ostatní vězně, jak mi říkají, ať jsem zticha, jak mě varují, že dělám chybu. Já však křičel dál. Tehdy jsem se asi domníval, že jakákoli interakce s vězňem, dokonce i bolestivá, po níž zůstanu ležet v cele zbitý a zkrvavený, bude lepší než žádná.

A to by také skutečně mohla být. Jenže se mi jí nedostalo.

Když se od dveří ozval nějaký zvuk, připravil jsem se na nejhorší. Avšak místo toho, aby se otevřely dveře, otevřela se jen spodní špehýrka. Dovnitř rychle vrazila bledá ruka a pak se opět stáhla – zůstal po ní jen zmuchlaný cár papíru. Spěšně jsem útržek sebral, vyhladil a četl tato slova na něm napsaná:

Tiše, jinak mu spálíme chodidla.

Cože? pomyslel jsem si. *Tohle je absurdní.* Dokonce ani nevyhrožují, že ublíží mně – vyhrožují mi nepřímě, že ublíží komusi jinému. Cožpak jim nestojím ani za to, aby mi vyhrožovali přímo? A kdopak je ten „on“? Co má tenhle „on“ se mnou společného? Proč by mi mělo záležet na tom, jestli mu spálí chodidla?

A tak jsem řval dál a přestal jsem teprve ve chvíli, kdy v cele nalevo nastal jakýsi rozruch. Bylo slyšet, jak se dveře cely prudce otevřely, potom jakási potyčka,

kdosi hlasitě a úpěnlivě prosil, a pak jsem uslyšel syčení a ucítil puch nikoli nepodobný pachu opékaného masa. A potom nějaký muž křičel, křičel a křičel. Zvuky dozněly a já slyšel, jak se čísi kroky rázně vzdalují, načež nastalo zdánlivé ticho. Vlastně nastalo *opravdové* ticho, i já jsem zmlkl, a bylo slyšet jen skučení muže ve vedlejší cele, jež pokračovalo ještě několik hodin, dokud podle všeho neztratil vědomí.

To byl první den.

Masíruju si nohy, zvláště chodidla. Od chvíle, kdy mi špehýrkou podstrčili ten pomačkaný vzkaz, jsem na svá chodidla přehaně citlivý. Chodidla jsou první částí mého těla, kterou si uvědomím, když se ráno probudím, a poslední částí mé bytosti, která večer usíná. Třu si je a říkám si v duchu, kdy na ně asi přijde řada, aby je popálili.

Nemůžu si pomoci, abych se v duchu neptal, jestli toho muže, kterého mučili, znám. Proč by mi jinak vyhrožovali mučením někoho neznámého? Pokud ho ovšem znám, proč by mě neinformovali o tom, kdo to je? Jestliže mučili mého otce, mého bratra nebo i přítele, nebylo by efektivnější mi to říct, než když prostě vím jen to, že kvůli mně mučí někoho anonymního?

Řekli byste, že ano, ale ukazuje se, že ne. Je pro mě horší nevědět, kdo ten muž je – nevědět, jestli ho znám, nevědět, jestli je to jen náhodný trest –, než si být jistý, že je to někdo z mých blízkých. Jestliže je to někdo náhodně vybraný, někdo, kdo trpí naprosto bezdůvodně, pak jsme tu všichni prokleti a toto vězení je o to horší.

Od prvního dne jsem zticha, anebo téměř zticha. Měl jsem chvíle, kdy jsem krátce začal něco volat nebo

Zhroucení koně

Jsem si jistý, že nikdo z mé rodiny nepřežil. Jsem si jistý, že shořeli, že jejich tváře zčernaly a nafoukly se právě tak jako ta má. Jenže v jejich případě ne-následovalo zotavení – oni zahynuli. Vy nejste jednou z nich, nemůžete být, protože kdyby tomu tak bylo, byla byste mrtvá. Proč jste se rozhodla předstírat, že patříte do mé rodiny, a co z toho doufáte vytěžit, to mě zajímá ze všeho nejvíc.

Teď je řada na vás, abyste mě vyslechla, abyste posoudila mé důkazy, ačkoli vím, že vás nepřesvědčí. Představte si toto: jednoho dne se procházíte venkovskou krajinou a přijdete k ohradě. V ní leží v prachu čtyři koně, leží na boku, nepřírozeně klidní. Všichni čtyři leží, žádný z nich nestojí. Nedýchají, a pokud jste schopna rozeznat, nehýbou se. Podle všech vnějších projevů jsou mrtví. A přece na kraji ohrady, ani ne dvacet metrů odsud, jim nějaký muž napouští do žlabu vodu. Jsou ti koně živí a jen vnější projevy klamou? Nebo se ten muž ještě neohlédl a nezjistil, že jsou

koně mrtví? Nebo byl natolik otřesen tím, co uviděl, že neví, co dělat jiného než pokračovat v práci, jako by se nic nestalo?

Jestliže se otočíte, půjdete spěšně dál a opustíte to místo, ještě než se stane cokoli, co by situaci rozhodlo – čím se pro vás ti koně stanou? Zůstanou jak živí, tak i mrtví zároveň, takže nebudou ani zcela živí, ani zcela mrtví.

A co se pak stane s vámi, která ponese vědomí tohoto paradoxu v hlavě?

Nepovažuji se za nic zvláštního, za nic jiného než průměr. Dokončil jsem vzdělání na druhořadě univerzitě ve městě, kde jsem vyrůstal. Absolvoval jsem s bezpečně průměrným prospěchem. Našel jsem si obstojné zaměstnání v témže městě. Seznámil jsem se s jednou ženou, oženil se s ní, měl s ní děti – tři nebo snad čtyři, na tom se zřejmě nemůžeme shodnout – a potom jsme oba dva postupně a nenápadně přestali jeden druhého milovat.

Pak se mi něco stalo v práci, nehoda, takzvaně mimořádná. Zůstala mi po ní zlomenina kosti lebeční a po krátkou dobu i určitá zmatenost. Vzbudil jsem se na neznámém místě připoután na lůžko. Nějaký čas mi připadalo – k tomu se vám taky přiznám –, nejméně pár hodin, možná dokonce i pár dní mi připadalo, že vůbec nejsem v nemocnici, ale v blázinci.

Avšak má věrná a všudypřítomná žena mě zvolna ukonejšila a vysvětlila mi, jak se věci ve skutečnosti mají. Ruce a nohy, tvrdila, mi připoutali jednoduše proto, že jsem blouznil. Teď, když už neblouzním,

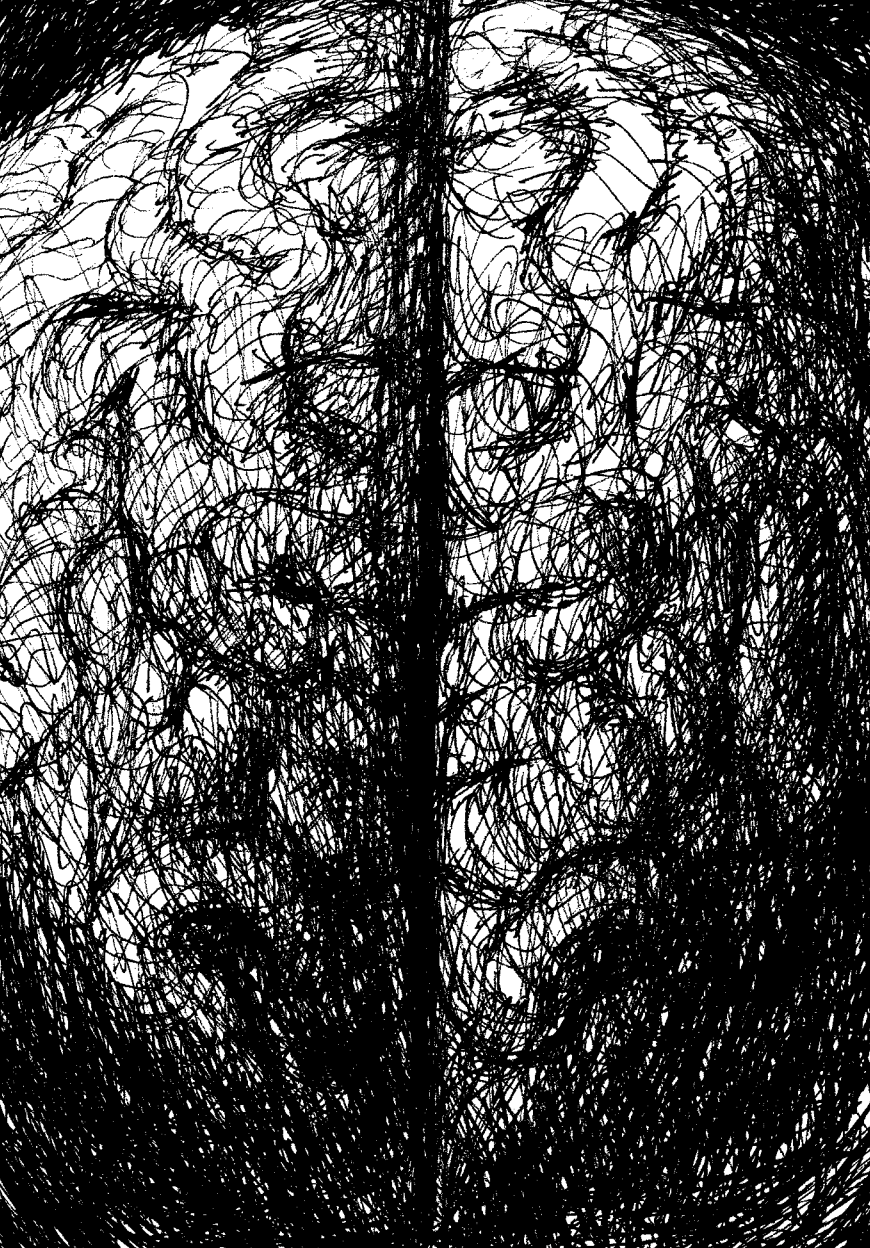
mohou řemeny rozvázat. Ne přímo hned teď, ale brzy. Není se čeho bát. Musím se jen uklidnit. Brzy se všechno vrátí do normálu.

Řekl bych, že svým způsobem se skutečně všechno do normálu vrátilo. Nebo se to alespoň vrátit pokusilo. Po nehodě jsem od svého zaměstnavatele obdržel menší odškodné a byl jsem poslán do výslužby. Taková tedy byla situace: já, moje žena a mé děti na začátku horkého, parného léta, všichni nacpaní jako sardinky v domě, z něhož nebylo kam jít.

Každý den jsem se probudil a zjistil, že dům je o trochu jiný než předešlého dne. Dveře byly na nesprávném místě, okno se natáhlo o pár centimetrů výš, než bylo, když jsem šel večer spát, vypínač – to jsem věděl určitě – někdo odtlačil o centimetr doprava. Vždycky to byla nějaká maličkost, téměř nepatrná, velká právě tak, abych si jí všiml jen já.

Zpočátku jsem se snažil na tyto změny svou ženu upozorňovat. Nejprve se tvářila zmateně, potom začaly být její odpovědi poněkud vyhýbavé. Nějakou dobu jsem se domníval, že to má na svědomí ona – možná vyvinula nějakou šikovnou metodu, jak rychle měnit a modifikovat dům. Ale zároveň jsem si byl jistý anebo téměř jistý, že je to nemožné. A jak šel čas, manželčiny odpovědi už nebyly vyhýbavé, ale spíš ostražitě, ba dokonce vystrašené. To mě přesvědčilo, že nejenže dům nemění, ale navíc se její mysl denně přizpůsobuje změněnému světu a namlouvá jí, že je stále týž. Vidět rozdíl, které jsem viděl já, skutečně nemohla.

Právě tak jako nemohla vidět, že jsme občas měli tři děti a občas čtyři. Ne, ona prý vždycky viděla jenom

tři. Nebo snad čtyři. Abych byl upřímný, nepamatuji se, kolik jich viděla. Ale podstatné bylo to, že dokud jsme byli v domě, byly tam někdy tři děti a někdy čtyři. To však bylo zapříčiněno výstředností domu jako takového. Nikdy jsem nevěděl, kolik dětí v něm bude, dokud jsem ho neprošel pokoj po pokoji. Někdy byl pokoj na konci chodby úzký a stála v něm jen jedna postel, jindy se v noci zvětšil a byly v něm postele dvě. Když jsem se ráno probudil, vždycky jsem spočítal postele, a někdy byly tři, jindy čtyři. Z toho jsem si mohl odvodit, kolik dětí mám, a shledával jsem tuto metodu mnohem spolehlivější než se pokoušet spočítat děti samotné. Nikdy jsem nevěděl, kolikrát jsem otcem, dokud jsem nespočítal postele.

Se svou ženou jsem tohle probírat nemohl. Když jsem se jí pokoušel předložit důkazy, myslela si, že žertuji. Nicméně potom rychle došla k závěru, že je to známkou znepokojivého duševního stavu, a trvala na tom, abych vyhledal léčbu – což jsem pod nátlakem učinil. K ničemu to nebylo. Léčba mě přesvědčila o jediném: že existují jisté věci, které by člověk neměl říkat ani vlastní manželce, věci, které manželky nejsou – a možná nikdy nebudou – připravené slyšet.

Ani mé děti na to připravené nebyly. Když jsem se párkrát pokusil splnit svou otcovskou povinnost, usadil je a oznámil jim onu alarmující skutečnost, že občas jeden z nich neexistuje (jedině že by občas jeden z nich existoval dvakrát), nikam to nevedlo. Bylo to vlastně ještě horší: zmatek, slzy, panika. A když to pak nahlásily mé ženě, byly z toho další pohružky léčbou.

Jakoukoli mrtvolu

I

Když se probudila, na otevřeném prostranství venku ležely poházené kousky syrového masa. Pozorovala zásobovače, jak se k ní pomalu, rozmáchlými pohyby blíží, celí neohrabaní v těch svých výztužích, a píchají do kousků masa ležících na zemi. Co vypadalo čerstvé a bez červů a bylo to dost velké, aby se to dalo uchopit, to sebrali. Vyudí to a zakonzervují a pak to budou zkoušet prodávat jako proviant. Přes shnilé maso hrnuli nohama kopečky hlíny a přitom obraceli tváře k obloze.

Pro ni tu nebylo nic. Ne, nic. Zásobovači tohle nechápali. Dovedli toho vlastně pochopit jen velice málo, to si uvědomila už před časem, a nebýt těch jejich výztuží, nedokázali by ani předstírat, že jsou lidé, vzduch je svou vahou téměř drtil. Jeden z nich, k nerozeznání od ostatních, se k ní přiblížil, klaněl se a šoupal nohama, a pravil klokotavým hlasem: „Dotaz: přeje si osoba zásobovat?“

„Ne,“ odpověděla. „Co máte, maso?“ Udělal trhavý pohyb, o kterém už věděla, že znamená souhlas. „Nepotřebuju maso,“ řekla. „Potřebuju tělo.“

„Tělo být z masa,“ pravil zásobovač. „Tak i maso být z těla. Nechme to zapsat a korálky vyměnit.“

„Ne,“ řekla mu, „já potřebuju celé tělo.“

„Celé,“ řekl. Pokud to nebylo „sele“.

„Kompletní. Někoho nedávno zavražděného, někoho z právě zemřelých,“ pokračovala a pokoušela se imitovat jejich způsob řeči, aby jí porozuměl. „Někoho s pružnými orgány, které ještě zvládnou mluvit, ne takového, komu už rysy ve tváři na slunci ztuhly.“

„Orgány,“ opakoval. „Ano. Rysy ve tváři, ano.“ Něco vyštěkl a zásobovači za ním se začali přehrabovat v pytlích.

„Kompletní tělo,“ trvala na svém. „Kdo jsi?“ zeptala se ho. „Který z nich jsi? Jsi ten, se kterým jsem mluvila posledně? Máš nějaké jméno?“

„To mnoho otázek,“ řekl a spěšně se stáhl.

Zbytek zásobovačů se k ní přiblížil, klaněl se a předváděl jí své pytle, ale ona je mávnutím odehнала. Zmateně se chvíli točili v kruhu a pak se znovu klaněli a předváděli pytle, ale ona už se obrátila a kráčela zpátky do jeskyně. Věděla, že tam za ní nepůjdou.

Existovala jiná prostranství, jiné jeskyně. Všechno jí říkalo, že to tak musí být. Mohla by přestěhovat tabulaturu – nejspíš by si na to mohla najmout zásobovače. Nebo se začne masakrovat nějakým jiným způsobem a těla budou zase k dostání vcelku nebo téměř vcelku, jen když chvíli počká. Možná pár dnů, možná pár týdnů. Byla ochotná čekat? Její zásoby se

Brian Evenson se narodil 12. 8. 1966 v Amesu ve státě Iowa. Jeho otec byl dlouhá léta profesorem fyziky na Brigham Young University v Provo ve státě Utah. Jde o soukromou univerzitu, kterou kompletně vlastní Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů, největší z mormonských církví. Patrně v důsledku této rodinné situace prožil autor v mládí dva roky ve Francii a ve Švýcarsku jako mormonský misionář a akademické tituly obdržel mimo jiné i na Brigham Young University, kde následně učil, dokud zde nedošlo k menšímu skandálu zaviněnému jeho první knihou *Altmann's Tongue* (1994). V roce 1995 Evenson z univerzity odešel¹ a v roce 2000 vystoupil i ze samotné Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů.

Následně působil na univerzitách ve státech Oklahoma, Colorado² a New York, až roku 2003 přijal místo na Brown University, což je prestižní soukromá univerzita ve státě Rhode Island.³ Zde zůstal do roku 2015. Potom přešel na katedru kritické teorie na CalArts (Santa Clarita, California), kde působí v současnosti.⁴

---

1) Přesněji řečeno šlo zřejmě o ultimátum typu „přestaň takhle psát, nebo si najdi zaměstnání jinde“.

2) Zde se jednalo o buddhisticky orientovanou Naropa University v Boulderu, kterou založil roku 1974 tibetský láma; na jejím vzniku se podíleli např. Allen Ginsberg a John Cage.

3) Brown University byla založena roku 1764, je sedmá nejstarší ve Spojených státech a mezi její absolventy patří například herečka Emma Watson, multimiliardář Ted Turner nebo nositel Nobelovy ceny za fyziku Leon Neil Cooper.

4) CalArts neboli California Institute of the Arts je umělecká škola, kterou založil Walt Disney a mezi jejíž absolventy patří například režisér Tim Burton.

*

V první Evensonově povídkové sbírce *Altmann's Tongue* jsou literární postavy nuceny sníst uříznuté jazyky a pokoušejí se useknout si vlastní končetiny. Kontroverze, kterou kniha vyvolala, vedla k autorově odchodu z univerzity, kde učil, a nakonec k jeho rozchodu s mormonským náboženstvím vůbec.

Některé Evensonovy práce kriticky reflektují jeho mormonskou zkušenost anebo se zabývají pro mormony kontroverzními tématy. Tak například hlavní postava thrilleru *The Open Curtain* (2006) se zabývá vraždou, kterou spáchal počátkem 20. století William Hooper Young, pravnuke mormonského vůdce Brigham Younga, a román *Immobility* (2012) se odehrává v postapokalyptickém Utahu a figurují v něm některé esoterické poučky mormonské církve. Evenson sám prohlašuje, že si do jisté míry zachoval úctu k upřímným věřícím této církve a nemá v úmyslu je zbůhdarma urážet či provokovat.

*

Evenson má titul Ph.D. z literatury a kritické teorie, je rovněž překladatelem z francouzštiny⁵ a bývá někdy označován jako „writer's writer“, tedy „spisovatel pro spisovatele“, něco pro fajnšmekry. Sám obdivuje například práci Petera Strauba a detektivní romány ve stylu „hardboiled“ (Dashiella Hammetta a Jima Thompsona i současné autory, jako je Andrew Vachss). Bývá také zmiňována jeho spřízněnost s hnutími či směry „Slipstream“, „New Fabulists“ a „The

---

5) Přeložil díla těchto autorů: Christian Gailly, Jean Frémon, Claro, Jacques Jouet, Eric Chevillard, Antoine Volodine, Manuela Draeger a David B.

New Weird“.⁶ V rozhovoru z roku 2017⁷ se k první nálepce spíše nehlásí, ke druhé se hlásí o něco ochotněji a s tou třetí se víceméně identifikuje. Dodává však: „*Myšlenka Weirdu a New Weirdu je cosi, co se průběžně vyvíjelo – tak třeba Jeff VanderMeer se k tomuto termínu původně stavěl opravdu skepticky, ale pak ho přijal. Co se mi líbí na pojmu „Weird“, je to, že má návaznost na literaturu z počátku 20. století, zahrnuje práce, které jsou na obou stranách propasti mezi krásnou literaturou a žánrem, zahrnuje některé prvky hororu, některé prvky sci-fi a souvisí s okultismem. Zároveň to však není žádná opravdová literární škola – spíše řada nespojitě spojených způsobů, jak manipulovat se vztahem žánru a krásné literatury.*“

A na to hned navazuje: „*Také bych řekl, že v mé vlastní práci je pro mě důležité zpochybňovat i hranici mezi realistickým a fantastickým. Nejsm realista – nebo spíš, nestarám se o to, jestli ten či onen z mých příběhů je nebo není realistický: realismus na mě působí dojem zcela bezvýznamné obecné kategorie. Ale moje práce spočívá od samého počátku ve zkoumání povahy reality a vnímání.*“

Evenson často uvádí, že vlastně píše „epistemologický“ horor⁸ – bez ohledu na to, jaké hrůzy v příběhu

---

6) Je zastoupen v antologii *New Weird Ann* a Jeffa VanderMeerových z roku 2008, která vyšla česky jako *New Weird: Trochu divná fantastika* (Laser 2008).

7) Rozhovor pro *Sonora Review*, který s Evensonem vedl Patrick Cline. Laskavý čtenář najde online odkazy na všechny zdroje informací na www.gnom.name/z/brian-evenson.jsp

8) *Epistemologie* je filozofická disciplína zabývající se původem, předmětem, rozsahem a výsledkem poznání, jde tedy o „teorii poznání“. V Evropě jí říkáme spíše *gnoseologie*.

figurují, ta největší spočívá vždy v tom, jak nestabilní je naše vnímání reality a pocit vlastního já. O své metodě říká: *„Rád tvořím věci, které čtenáři slouží jako spouštěč nebo katalyzátor, takže je nucen je doplňovat. Tímto způsobem se příběh nakonec stane kombinací slov na stránce a čtenářovy reakce na ně. Moje dílo je docela temné a provokativní a vyzývá čtenáře, aby se přiblížil k událostem nebo lidem, od nichž by se v životě radši držel dál, ovšem smyslem toho je poskytnout čtenáři plnější a komplexnější povědomí o tom, co to znamená být člověkem.“*

Inspirace?

„Pro mě jsou zdrojem příběhů písně, mé vlastní zážitky, knihy, které jsem četl, všechno, co jsem slyšel nebo se jen vzdáleně doslechl apod.“

Naděje a obavy, pokud jde o budoucnost?

„Obávám se, že se lidstvo samo zlikviduje. A doufám, že to neudělá.“

VYBRANÁ BIBLIOGRAFIE: Altmann's Tongue (1994) / Father of Lies (1998) / Contagion (2000) / Dark Property (2002) / The Wavering Knife: Stories (2004) / The Open Curtain (2008; reprint 2016) / Last Days (2009, rozšířená verze povídky The Brotherhood of Mutilation; reprint 2016) / Fugue State: Stories (2009) / Windeye: Stories (2012) / Immobility (2012) / A Collapse of Horses: Stories (2016) / The Warren (2016). Pod pseudonymem B. K. Evenson (kterého označuje za své „neidentické dvojče“) přispěl novými knižními pokračováními do světa *Vetřelců* nebo *Dead Space* a také pod tímto jménem píše knihy, na nichž se podílí s jinými autory (jako byli nedávno např. scenárista James Demonaco nebo hardrockový zpěvák Rob Zombie).

Ilustrátorem této knihy je **Václav Šlajch** (* 1980), komiksový kreslíř a scenárista, profesor na Fakultě umění a designu ZČU v Plzni a držitel ceny Muriel.

Je autorem řady vlastních komiksů, na dvou projektech spolupracoval s režisérem Janem Svěrákem a vytváří projekty i se svými studenty, mezi něž patří známá jména nejmladší komiksově generace.

www.vaclavslajch.blogspot.cz